

บทคัดย่อ

ชุดโครงการวิจัยระบบเกษตรแบบมีส่วนร่วมในชุมชนที่ปลูกข้าวไร่-ข้าวโพด กรณีศึกษาชุมชนที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่ก่อให้เกิดการบุกรุกทำลายป่า การแผ้วถางป่า การใช้สารเคมีที่เข้มข้นในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดินเสื่อมโทรม และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดำเนินการในพื้นที่นำร่องร่วมกับเกษตรกร จำนวน 22 ราย ในพื้นที่ 5 กลุ่มบ้านของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาและพัฒนา ระบบเกษตรของท้องถิ่น ประกอบด้วย การปลูกทดสอบชนิดไม้ผลโครงการหลวงและไม้ผลพันธุ์การค้า ปีที่ 2 จำนวน 2 ชนิด 6 พันธุ์ พบว่า อะโวคาโดพันธุ์ปีเตอร์สันมีการเจริญเติบโตด้านความสูงต้นและขนาดทรงพุ่มดีที่สุด รองลงมาคือฟิงค์เคอร์ตันและต้นตอ มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง โชคอนันต์ และแก้วมีการเจริญเติบโตไม่ต่างกัน ออกดอกและติดผลแล้ว ในส่วนของพื้นที่หลังนา ได้ทดสอบวิธีการป้องกัน กำจัดแมลงศัตรูพืชในมันเทศญี่ปุ่น จำนวน 2 กรรมวิธี พบว่าวิธีการปลูกแบบโครงการหลวงที่รอง กันหลุมด้วยสารป้องกันกำจัดแมลงมีต้นทุนสูงกว่าที่ไม่รองกันหลุม แต่ให้ผลตอบแทนมากกว่า เนื่องจากมีอัตราการเข้าทำลายของด้วงงวงมันเทศน้อยกว่าคือร้อยละ 7.07-8.92 ส่งผลให้เกษตรกรมี ผลผลิตที่จำหน่ายได้มากกว่า ซึ่งเกษตรกรมีความพึงพอใจในผลตอบแทน แต่ยังคงต้องหาวิธีการ ลดระยะเวลาในการจัดการเถา การจัดการหญ้า และการเด็ดดอก รวมทั้งการจัดการตลาดที่ชัดเจนขึ้น

คำสำคัญ : เกษตรนิเวศ วิจัยเชิงพื้นที่ น่าน พื้นที่สูง

Abstract

Participatory Action Research (PAR) on Agricultural Systems in the Upland Rice and Maize-based Cultivation Community; a case study of Maize-based Cultivation Community which causing forest destruction, forest clearing, use of concentrated chemicals, soil degradation and impact on the environment. The participatory research program conducted with 22 farmers in 5 villages in Pongkam Highland Development Centre, Tambon DuPong, Santisuk District, Nan Province comprises of cultivate testing of fruit tree's Royal Project and Commercial variety, there were 2 varieties of fruit : The second-year test revealed that Peterson avocado, Choke Anan Mango, Num Dok-Mai Mango and Sritong, Kaew Mango (root stock) was good development. In after paddy areas: The IPM of Japanese sweet potato revealed that Royal Project and Commercial plant that bottom with pesticides had higher cost than not bottom with pesticides but higher return of an investment because rate of sweet potato weevil less (7.07-8.92%). As a result, farmers are more productive.

Keywords : agroecology, area-based approach, Nan province, highland

